

Motion till riksdagen 2025/26:3824

av Nils Seye Larsen m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2025/26:27 Ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tandvårdsreformen bör ha ett tydligare förebyggande fokus på unga för att uppnå målen i tandvårdslagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utvärdera hur samtliga grupper, inte minst socioekonomiskt utsatta, påverkas av reformen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidare utreda hur tandvårdens högkostnadsskydd kan utvecklas för att mer efterlikna det i övrig vård och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tandhälsa är en viktig del av folkhälsan och en fråga om rättvisa. Munhälsa är en del av kroppens hälsa, och även inom tandvården ska samma principer som inom övrig sjukvård gälla. De med störst behov ska prioriteras först. Den föreslagna reformen i propositionen är ett positivt steg mot ett utvecklat högkostnadsskydd för tandvård, men har samtidigt flera aspekter som är viktiga att ifrågasätta ur perspektivet förebyggande insatser, jämlik tillgång och långsiktig hållbarhet.

Tandvårdens mål om förebyggande åtgärder ska gälla

I propositionen betonas att tandvårdens mål enligt tandvårdslagen ska omfatta förebyggande åtgärder. Men i själva förslaget till högkostnadsskydd läggs tyngd på reparativ och restaurativ vård snarare än på förebyggande insatser, särskilt hos grupper med hög risk. Det riskerar att leda till att resurser i första hand går till utredning och behandling snarare än till det förebyggande arbetet som skulle minska framtida. En ny

tandvårdsreform måste också innebära ett förebyggande fokus för att minska kostnader och lidande. Det är särskilt angeläget att unga omfattas av förstärkta förebyggande insatser. Unga stadgar vanor, och en god munhälsa tidigt i livet kan bidra till fortsatta tandläkarbesök och motverka ackumulerade skador senare. I dagsläget har regeringen sänkt åldersgränsen för avgiftsfri tandvård från 23 år till 19 år utan att föreslå andra kompensatoriska åtgärder. Det är en försämring som Miljöpartiet motsätter sig och vi har därför totalt avsatt 300 miljoner i vår budget till det. Även organisationer som PRO motsätter sig att gällande tandvårdsreform ska finansieras genom att minska subventioner för unga vuxna. Miljöpartiet menar att unga upp till 23 års ålder ska få avgiftsfri tandvård och att det är en förbyggande åtgärd.

Följ upp reformens påverkan på samtliga grupper

Socialstyrelsen har i sitt remissyttrande betonat att uppföljningen bör omfatta inte bara de som omfattas av det förstärkta tandvårdsstödet (tiotandvården), utan även andra grupper såsom barn- och ungdomstandvård, specialisttandvård, regionala tandvårdsstöd och tandvårdens roll i beredskap och kapacitet. Flera remissinstanser har uttryckt oro kring att reformen utgår ifrån ålder som kriterium för subventionerad tandvård och att flera socioekonomiskt utsatta grupper med stora behov inte kommer att kunna få tandvård alls. Därtill saknas det tydliga förebyggande åtgärder vid unga år. Om regeringen menar allvar med att göra en tandvårdsreform så måste den även utvärdera hur samtliga grupper påverkas av den och utöka Socialstyrelsens uppdrag.

Högekostnadsskyddet måste breddas

Utredningens uppdrag (dir. 2023:138) var att föreslå hur tandvårdens högekostnadsskydd kan förstärkas för att mer efterlikna det i övrig vård och att äldre med sämst munhälsa prioriteras. Propositionen låter sig i delar styras av politiska kompromisser snarare än utredningens ambitionsnivå och riskerar att urvattna syftet. Ett specifikt problem är att förslaget inte fullt ut reflekterar ambitionen att tandvårdens högekostnadsskydd ska närma sig det för övrig hälso- och sjukvård, vilken har högre subventionsnivå och tak. Utredningen betonade också att förändringar inte får försämma för socialt utsatta och dem med stora tandvårdsbehov. För en mer jämlik tandvård har Miljöpartiet under lång tid förespråkade att en modell för högekostnadsskydd för tandvården ska utvecklas enligt samma principer som för den övriga vården.

Nils Seye Larsen (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Malte Tängmark Roos (MP)